

4.

Képernyők, virtuális barátok, lelki gubancok

2009.

2.
SZÁMMAGYAR
KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2009. ÁPRILIS • ÚJ ÉVFOLYAM • 2. SZÁM

Egyéni, kreatív megközelítések

4.

Kimozdulás a rutinzónából

11.

Az oktatási reformintézkedések színe és visszája

14.

ISSN 2065-9725

9 772065 972004

ÁRA 2,5 LEI

Kedves tanárok, jövődöbéli szerzők!

Mivel a *Magyar Közoktatás* a romániai magyar oktatás vitatott kérdéseinek fóruma is kíván lenni, kérjük, fejték ki véleményüket, osszák meg az olvasókkal tapasztalataikat, ötleteiket a következő témák valamelyikében:

1. Olvasóvá nevelés az iskolában (A kötelező és nem kötelező olvasmányok)
2. A román nyelv és irodalom oktatásának buktatóiról
3. A tantervi szabályozáshoz való viszonyulás gyakorlati kérdései
4. Hogyan tarthatjuk ébren a diákok érdeklődését?

A legjobb írásokat a lap hasábjain közöljük, szerzőjük könyvjutalmat nyer. A közlendő írások maximális terjedelme 4000 leütés (szóközökkel). (Kérjük, ha módjukban áll, mellékeljenek digitális fényképet is.)

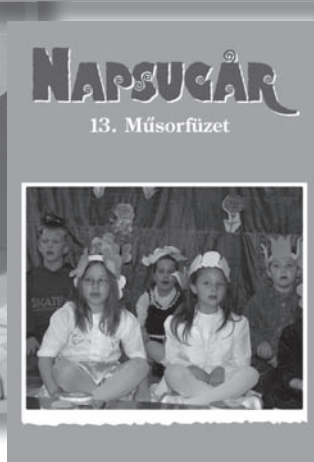
Kérjük, jelezzék, hogy a felhívás melyik pontjára jelentkeznek.

Írásaikat, véleményüket, javaslataikat, ötleteiket az mko@communitas.ro e-mailcímen fogadjuk.

A szerkesztőség

A Napsugár tanít, a Napsugár játszik, a Napsugár szeret minket

Így sűrítette három ígébe gyermeklapunk hivatását, munkánk lényegét egyik kis olvasónk. Szerkesztőségünk nem csupán a *Napsugár* és a *Szivárvány* című irodalmi gyermeklapok hasábjain üzen a 3–11 éves gyermekeknek, a pedagógusoknak és a szülőknek, hanem írói portréalbumot, meséskönyvet, mese-, rejtvény-, kézimunka-, kifestő-, anyanyelvi játékokat, illetve színpadi műsoranyagot tartalmazó füzeteket jelentet meg és juttat el 18 megye sok-sok óvodájába, iskolájába.

A gondos és pontosan körvonalazott nevelői céllal válogatott művészi szövegek, illusztrációk, az ismeretterjesztő, fejlesztő rovatok, játékos feladatok mellett mind a *Napsugárban*, mind a *Szivárványban* bőséggel közlünk olvasóink írásaiból, rajzaiból. Havonta több száz levél érkezik szerkesztőségünkbe, és több tucat kis pályázónknak küldünk könyvjutalmat. Ezt az élő kapcsolatot a személyes találkozás erejével teljesítik ki népszerű rendezvényeink: az illyefalvi gyermektábor és pedagógus fórum, az olvasótalálkozók, a megyei és országos versenyek, amelyeket a *Napsugár* szervez vagy támogat szakmailag és értékes díjakkal.

Havonta 33 000 kisgyermekhez és az ő kezüket fogó, legalább kétszer annyi felnőtthez jutnak el fénynevű gyermeklapjaink. Talán együtt sikerül a világot értő, a közösséget szolgáló, bátor és jellemes emberré, igényes olvasóvá nevelni gyermekeinket.

ZSIGMOND EMESE
a *Napsugár* főszerkesztője

www.napsugar.ro

10

Diákszemmel

A tanterven túl... miből kérnék repetát? – Csinta Borbálának, a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Főgimnázium 10. osztályos diákjának írása

11

Tanterem

Kimozdulás a rutinzónából – Dr. Demény Piroska, a BBTE Pszichológia és Neveléstudományok Kara Didaktikai Tanszékének adjunktusa az élménypedagógiai képzésről

12

Portré

A „szabadon fuldoklás” lehetőségei – Jánossy Alíz beszélgetése Papp Mihállyal, a gyergyóremetei Fráter György Általános Iskola igazgatójával

14

Láthatár

Az oktatási reformintézkedések színe és visszája, valamint a „formatorképzés” – Damó Csabának, a kézdivásárhelyi Nagy Mózes Gimnázium filozófiatanárának írása

8

Szülői szemmel

Miniszteri tervezetés és szülői dilemmák – Horváth Anna írása a napközi rendszerben működő, iskolákat támogató, úgynevezett After school-program miniszteri tervéről, az elképzelés megvalósíthatóságáról, elvi és gyakorlati szinten felmerülő kérdéseiről

2

Iskola és kultúra

A Magyar Nyelv Napjai Kézdivásárhelyen – Ludvig Nagy Zsuzsanna, az Anyanyelv-ápolók Erdélyi Szövetségének irodavezetője a kisiskolások számára szervezett Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi vetélkedőről és a mesemondó versenyről

6

Tanárszemmel

Az ötödik a negyedikben Patakfalvi Eszter, a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó kollégium tanítónője a gyakori pedagóguscscsere vonatkozásairól

4

Lélekjelenlét

Képernyők, virtuális barátok, lelki gubancok – Kiss Judit beszélgetése Kende B. Hanna pszichoterapeutával a gyermekpszichodráma módszerről, a gyermeki fantáziát korlátozó virtuális világról

9

Óvoda

A gyermekközpontú óvodai projekt módszer – Tollvaj Katalinnak, a kézdivásárhelyi Vackor napköziotthon óvopedagógusának írása

A magyar nyelv
ápolásának
vetélkedője

A Magyar Nyelv Napjai Kézdivásárhelyen

Feladatvállalás, „ünneplőben”

A magyar nyelv mindennapi nyelvünk, ezért minden nap tisztelettel kell adóznunk anyanyelvünknek – hangzott el április 24-én a kézdivásárhelyi Vigadóban, a Magyar Nyelv Napjai című rendezvény ünnepélyes megnyitóján. Az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége (AESZ) és a *Napsugár* gyermeklap minden évben más-más helyszínen üli meg a magyar nyelv ünnepét. Idén Kézdivásárhely adott otthont a rendezvénynek, melyen több mint kétszáz diák és pedagógus vett részt.

A Magyar Nyelv Napjait Ambrus Ágnes Kovászna megyei szakfelügyelő nyitotta meg, majd Péntek János egyetemi tanár, az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetségének elnöke átadta a Sütő András Nyelvőrzés Díjat Gazda József nyugalmazott tanárnak. A szövetség évente olyan személynek ítéli oda a díjat, aki az erdélyi magyar nyelv védelmében, az anyanyelvi műveltség terjesztésében és az anyanyelvhasználat bátorításában szerzett érdemeket.

Gazda József immár húsz visszhangos rendezvény keretében állította a magyar, sőt a nemzetközi tudományosság, illetve az erdélyi és az anyaországi közélet középpontjába a legendás székelly magyar tudóst, Körösi Csoma Sándort, megszervezván minden év tavaszán a Csoma-napokat – mondta laudációjában Borcsa János irodalomkritikus. A kitüntetett önként vállalt küldetesként határozta meg munkáját, és arra kérte a jelen levő diákokat, pedagógusokat, hogy ápolják a magyar nyelvet. Mint fogalmazott: „a magyar nyelv kiszolgáltatott helyzetben van Erdélyben, ordasok törnek rá, mert ebben az országban minden nap tudomásunkra hozzák és éreztetik velünk, hogy másodlagos nyelvet beszélünk”. Gazda József szerint a magyar nyelvet tanító pedagógusok olyan szép feladatot vállaltak, hogy

• Tizennégy csapat küzdelme.

A Körösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedő kisiskolásai

minden nap ünneplőruhában kellene a katedra elé lépniük. A díjátadó ünnepség hangulatát emelte Kilyén Ilka marosvásárhelyi előadóművész *Zsoltár* című előadása.

Április 24-én, pénteken délután a kézdivásárhelyi céhtörténeti múzeumban a pedagógusok részt vettek a Kazinczy Ferenc és a Magyar Nyelv Éve, A magyar nyelv a nyelvújítás korától az internetes levelezésig című szakmai konferencián, a gyerekeknek pedig játszóházas foglalkozást szerveztek, majd bábelőadást tekinthettek meg.

A Magyar Nyelv Napjai keretében a Kolozsváron megjelenő *Napsugár* gyermeklap több országos versenyt szervezett. Április 24-én a Vigadóban került sor a kisiskolások Körösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedőjére, 25-én, szombaton a Bod Péter Tanítóképzőben zajlott a kisiskolások, az általános és középiskolások országos mesemondó versenye. A népszerű vetélkedők elődöntőin több száz gyermek versengett azért, hogy a Kézdivásárhelyen zajló országos versenyen részt vehessen. A kisiskolások játékos, igencsak jó hangulatban zajló anyanyelvi versenyén 14 csapat mérte össze tudását, 42 kisdíák választott játékos nyelvi kérdésekre. A mesemondó versenyen szebbnél szebb mesék hangzottak el, az Erdélyből és a szórványtelepülésekről érkező gyerekek sajátos népmesékkal varázsolták el társaikat és a zsűrit is.

A Vigadó Művelődési Ház kistermében zajló záróünnepségen sok díj, könyvjutalom gazdára talált. A Körösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedő kisiskolásai közül a *Magyar Közoktatás* különdíját a kézdivásárhelyi Petőfi Sándor Általános Iskola csapata: Mike Bernadett, Pál Boróka és Pilbáth Kincső vehették át, akiket Vollancs Szidónia tanítónő készített fel a versenyre. Ugyancsak a *Magyar Közoktatás* különdíját érdemelte ki az általános iskolás Szőnyi Szilárd, a négyfalusi Zajzoni Rab István Iskolaközpont diákja, felkészítő tanára Hochbauer Gyula.

LUDVIG NAGY ZSUZSANNA
az Anyanyelvápolók
Erdélyi Szövetségének irodavezetője

• Az Óperenciás tengeren túl... Mike Bernadett kézdivásárhelyi kisdíák első díjat nyert a 3–4. osztályosok versenyén

Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom Tantárgyverseny és Országos Diákszínjászó Fesztivál

Egyéni, kreatív megközelítések

Tamási Áron fenti gondolata volt az idei magyar nyelv és irodalom tantárgyverseny mottója. A mottónak nemcsak az üzenete, hanem írója is szorosan kapcsolódik a rendezvényhez, amelynek idén a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium volt a házigazdája. A verseny egyébként kilencévi vándorlás után tért vissza ismét a székelyudvarhelyi gimnáziumba.

Rendhagyó rendezvény

A rendezvény több szempontból is rendhagyó volt: idén először versenyzett együtt nyolc évfolyamnyi tanuló, kétszáznegyven diák. Székelyudvarhely egyébként a tavaszi vakáció ideje alatt otthont adott az Országos Diákszínjászó Fesztiválnak is, így a város egyszerre hétszáz embert látott vendégül, és egyszerre áldozott az irodalom és a színjátszás oltárán.

A rendezvény programja méltó volt ehhez a kettős eseményhez. Az ünnepélyes megnyitó után a Palló Imre Művészeti Liceum diákjai Bartók Béla-, Weiner Leó- és Brahms-műveket adtak elő, majd mezőségi, marosmenti, kalotaszegi és nyáradmenti táncokban gyönyörködhattunk az Eötvös József Szakközépiskola Boróka Néptáncsportjának előadásában. A szervezők a tantárgyverseny további idejére is színes, értékes programot biztosítottak: a résztvevők megtekinthették

Székelyudvarhelyen Orbán Balázs sír-emlékét, Farkaslakán a Tamási Áron-emlékházat, Gyergyószárhegyen a Lázár-kastélyt, a csíksomlyói kegytemplomot, Csíkszeredában, a Csíki Székely Múzeumban *A Tatárjárás 1241–1242* régészeti-történelmi kiállítását.

Találkozások és szempontok

Ezenkívül író-olvasó találkozót tartottak az *Örök készenlétben* irodalmi antológia szerzőivel, valamint a résztvevők Bálint Artúr Aranyszem-díjas operatőrrel, rendezővel is találkozhattak, lehetőségük nyílt megtekinteni a *Székelyudvarhelyi Kódexet*, illetve a Dokumentációs Könyvtár könyvritkásait. És nem utolsósorban a diákok és a tanárok színvonalas előadásokat nézhettek meg az Országos Diákszínjászó Fesztiválon.

Az írásbeli verseny értékelésének fő szempontja a követelményrendszerben meghatározott ismeretek egyéni és kreatív megközelítése volt. A tételek szerkezete is arányosan tükrözte ezt az elvárást: az ismeretek és kreativitás együttes megnyilvánulását. A szervezők vállalták azt a feladatot, hogy a díjazottak dolgozatait közléstessék a rendezvény honlapján (<http://www.tantargyverseny.gimi.ro>), ezzel is elősegítve, hogy a verseny tartalmi része is megőrződjön.

„Hiszek a tehetség és az érték törvényében, mely a szellem országában mindig érvényesül.”

Tamási Áron

• A Tamási Áron Gimnázium Vitéz Lelkek csapata a Dzsungel könyvét adta elő

A voltaképpen versenyen kívül a résztvevők a Hargita megyei magyartanárok által szervezett, változatos témájú alternatív vetélkedőkön mérhették össze tudásukat (Helytörténeti Verseny 9–12. osztályosok számára, Radnóti szavalóverseny 9–12. osztályosok számára, Radnóti kreatív műhely 5–8. osztályosok számára, Senki többet? Harmadszor! – játékos nyelvi vetélkedő 5–8. osztályosok számára, Húsvétről húsvét után – néprajzi vetélkedő).

A tantárgyverseny résztvevői az élményekben gazdag, mozgalmas hét emlékein kívül az ajándékba kapott tarisznnyákban szellemi útravalót vihettek haza magukkal: az erre az alkalomra kiadott *Örök készenlétben* című irodalmi antológiát.

Bánházi Emőke Csilla
az Oktatási, Kutatási és Innovációs
Minisztérium
Kisebbségi Főosztályának
szakértője

• Farkaslaki kirándulás. Tamási Áron szülőházában, „tanulmányúton”

Beszélgetés Kende B. Hanna pszichoterapeutával

Képernyők, virtuális barátok, lelki gubancok

A gyermekpszichodráma módszerét, amely új utakat nyit a lelki problémákkal küzdő gyerekek kezelésében, pár éve az Ön irányításával alkalmazzák Erdélyben. Pszichológus tanítványai Kolozsváron és Székelyudvarhelyen is az Ön módszerét használják. Bár Franciaországban, Magyarországon is dolgozik, időnként ellátogat Kolozsvárra, hogy a módszert átadja az itteni szakembereknek. Személyes szála is köti Erdélyhez, Kolozsvárhoz?

Természetesen, hiszen Kolozsváron születtem. Amíg édesanyám, Dr. Becski Irén gyerekpszichiáter még élt, minden évben ellátogattam Kolozsvárra. Nálunk úgymond családi ártalom a gyerekpszichológusi, pszichiáteri hivatás... A pszichológia szakot Párizsban végeztem, a Sorbonne-on. A franciaországi igazságügyi minisztérium gyermekvédelmi osztályán 25 évet dolgoztam, az ott kidolgozott módszert pedig nyugdíjazásom után áthoztam Magyarországra. Mihelyt alkalmam nyílt rá, azonnal Kolozsvárra jöttem tanítani, mert ez a város szívügyem.

Erdélyben a lelki problémákkal küzdő gyerekek szülei vagy pedagógusai esetenként pszichológushoz viszik a gyereket, egyéni terápiára, de a

gyermekpszichodráma módszere itt még nem közismert. Nálunk – ahol legtöbb helyen kevés az iskola- és óvodapszichológus – az a pszichodráma-módszer egyik nagy előnye, hogy több gyerekkel foglalkozhatnak egyszerre a szakemberek.

Igen. Ugyanakkor eredeti módszer abból a szempontból, hogy nem beszélgeti a gyerekeket, hanem ők találnak ki történeteket, és „eljátsszák” azokat. A gyerekek egyébként nagyon kreatívak, hatalmas a képzelőerejük, és – minden gyerek játszik. Iskoláskor előtt idejének körülbelül hetven százalékát és az első iskolai években is ideje nagy részét játékkal tölti ki a gyerek. Illetőleg töltötte ki, mielőtt be nem robbant a televízió és a számítógépes játék a kicsik életébe.

Rengeteg szülőt és pedagógust foglalkoztat, sőt aggodalommal tölt el ez a jelenség. Hogyan vélekedik arról, hogy a gyerekek nagy része rengeteg időt tölt képernyő előtt?

A tévészés az egyik módja annak, hogy a gyerek kivonja magát a valós életből, elfelejtse a problémáit: például az iskolai nehézségeket, vagy azt, hogy a túlságosan elfoglalt szülőknek nincs idejük vele foglalkozni. El szeretne menekülni a valóságból egy virtuális világba. Ugyanakkor barátokat keres, ugyanis minden virtuális világ, reklám meg hirdetés valamiképpen a gyerek barátjának ajánlkozik. És ott vannak például az internetes közösségek, tele álnevű, álidentitású fantomképekkel. Kegyetlen világok ezek, némelyekben kötelező a virtuális gyilkosság: csak úgy tudsz győzni, ha az ellenségedet lelővöd, minden ok nélkül. Hogy mi a virtuális harc tétje, miért öld meg az ellenfelet, azt sokszor nem lehet tudni. De még ha lehet is, olyan világról van szó, amely nem mozgósítja az egyéni fantáziát.

A gyermekpszichodráma módszere pedig éppen a gyerekek képzelőerejét mozgósítja.

Igen. Ez a módszer abból indul ki, hogy rejtett szereplehetőségeit és képességeit a gyermek nem tudja kamatoztatni, kifejleszteni, ha konfliktusokkal és

feszültségekkel terhes családi légkörben él, ha például tanúja a szülők gyakori veszekedésének. Vagy ha a szülők válófélben vannak, elváltak, esetleg újraserkesztett családról van szó. A pszichológus sokféle szociális problémával szembesül, és elmondható, hogy a családok egy részének a morális felelősségérzete, öntudata tulajdonképpen elég gyenge. Így a gyerek nem tudja, mihez igazodjon. A pszichodráma módszere pedig éppen arra szolgál, hogy a gyerekeknek szimbolikus játékok révén módja legyen „eljátszani”, „kijátszani magából” a problémáit.

Konkrétan milyen jellegű problémák kezelésére alkalmazzák a pszichodramát?

Kiindulási pontnak tekinthető, hogy a gyerekek egy része – a halmozottan hátrányos helyzetűekről, a családi problémákkal küzdőkről van szó – nem megfelelően szocializált. De nemcsak az ő esetükben indokolt alkalmazni a módszert, hanem az úgynevezett pszichoszomatikus panaszokkal küzdő gyerekek esetében is. Ezeknek a kicsiknek például gyakran fáj a feje, a hasa, esetleg bélrendszeri problémákkal küdenek, de a panaszoknak kimutatható szervi oka nincsen. Pszichoszomatikus tünetnek minősül az ágybavizelés, az asztmás tünetek, többféle légúti, emésztési, ürülési zavar. A pszichodráma módszerét azoknál az egyébként intelligens gyerekeknél is alkalmazzuk, akik nem tudnak kellőképpen teljesíteni az iskolában: szórakozottak, fegyelmezetlenek vagy hiperaktívak. Rengeteg segítségre szoruló gyerekekkel találkozunk. Az iskolában hihetetlenül sok gyerekről mondják, hogy kezelhetetlen, vagy hogy túlságosan begubózik, úgynevezett inhimált gyerekek. Az udvarhelyi pszichológusoktól hallottam, hogy náluk például 800 gyerekre jut egy iskolapszichológus. Sajnos nem lehet azt mondani, hogy a 800 gyerekből csak 3-4 szorulna segítségre, hanem valószínű, hogy sokkal több. A gyermekpszichodráma pedig olyan módszer, amely össze tudja fogni ezeket a gyerekeket, segíteni tud rajtuk.

• Kende B. Hanna több évtizedes klinikai pszichológusi tapasztalat eredményeit adja át a szakmabelieknek

Mondana konkrét példát arra vonatkozóan, hogyan működik a módszer?

Például egy kolozsvári hétéves gyereket azért hoztak el a szülei – egyébként viszonylag jómódú, értelmiségi családról van szó –, mert naponta négy órát tévéznek, számítógépezik. És amióta ezt teszi, elkezdett dadogni. Miután a pszichológus találkozott a gyerekkel, kiderült, hogy nem érthető, amit mond, képzel világban él, különös asszociációi, gondolattársításai vannak. Olyan pszichodráma-csoportba vonták be, ahol öt gyerek volt összesen. Eleinte ellenállt, nem akart a gyerekekkel barátkozni, és halandzsanyelven beszélt, kitalált személyekről, akiket ő a számítógépes játékaiból ismer. Nyolc hónapig járt a foglalkozásra, és apránként jutott el oda, hogy a gyerekekkel közös nyelvet beszéljen. Kiderült, hogy intelligens, aranyos kisfiú, aki arra vágyik, hogy barátai legyenek. Egyszer például azt mondta, hogy ő a kalóz. Elvonult egy sarokba, és társai hiába hívták játszani. „Nem jövök, én vagyok a kalóz” – felelte. A gyerekek összefogtak, mondván hogy ők is kalózkodnak, és azt mondták: „te vagy a kalózvezér”. Így bevonták a csapatjátékba. Intenzíven kardozik, vadállatok ellen küzd, nagyon harcias gyerek. A történeteibe később bevonta egy fiútársát, komplikált történeteket játszottak, amelyben kalóz, tigris, királylány, tündér szerepelt. A terápia végére már barátságosan kooperált a többiekkel, már nem dadog és az iskolai magatartása is sokat javult.

A pszichodráma-foglalkozást irányító szakember szabja meg, hogy milyen történetet jelenítsenek meg a gyerekek, vagy ők találják ki a „forgatókönyvet”?

Kende B. Hanna

Klinikai pszichológus, pszichoterapeuta, a Francia Adleri Pszichoanalitikus Egyesület megalapítója, pszichodráma supervisor, a Francia Igazságügyi Minisztérium pszichológusa és kutatója. 1925-ben született Kolozsváron, a második világháború idején deportálták, majd rövid időre visszatért Magyarországra. 1956-ban Franciaországba emigrált, a Sorbonne-on végezte a tanulmányait. A Francia Igazságügyi Minisztérium pszichológusaként dolgozott, itt fejlesztette ki saját gyermekpszichoterápia módszerét Moreno pszichodráma-technikája alapján, adleri szellemében. A francia, német, angol, svájci, amerikai gyermek-pszichoterápiás iskolák csoportmódszereit, teoretizálását és egy több mint húszéves klinikai individuálpaszichológusi tapasztalat eredményeit adja át magyarországi, romániai, franciaországi pszichológusoknak.

Fotó • HÁÁZ SÁNDOR

• **„Bénító” képernyők.** A virtuális világ nem mozgósítja a gyermeki fantáziát

Az indítás különféleképpen történhet, de a lényeg, hogy magát a történetet a gyerek találja ki. Ma a csoport egyik tagjának a sztoriját, holnap a másikat játsszák el. Úgy is alakul, hogy egy történetet játszanak végig, és úgy is, hogy különböző gyerekek különböző történeteit. Az ötletgazda osztja ki a szerepeket, a többiek pedig nem kötelesek elvállalni. Például van, aki nem vállalja be a boszorkány szerepét, ilyenkor minden el nem vállalt szerepet a játékvezető vesz át. A mi módszerünkben két személy vezeti a csoportot, ideális esetben egy férfi és egy nő. Egy idő után a játék nagyon természetessé válik, és fantasztikus történetek születnek. Olyan mesék, amelyekre én sohasem gondolnék, olyan fordulatok, amelyek egyrészt a gyerekek személyiségére jellemzőek, ugyanakkor nagyon jelképesek. Például az a gyerek,

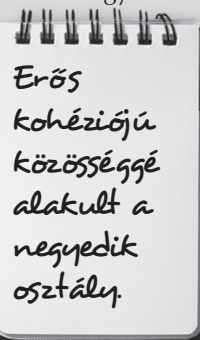
akit a családban sokat szidnak, magas szülői vagy iskolai követelményekkel szembesül és nem képes azokat teljesíteni, eljátssza, hogy ő egy róka gyerekek, aki elmegy pótcsaládot keresni.

Tehát a szakemberek a gyerekek történeteiben megjelenő szimbólumokból következtetnek a valós lelki problémákra?

Ha értjük a pszichodramatikus játékokat, akkor az is érthető, hogy a gyerek mit akar közölni a játékkal. Nem kell elmondania szavakkal, hogy „azért mentem el otthonról, mert a szüleim sokat veszekednek, és ezt nem bírom”, vagy „mert az anyukám mindig lehord”. A játék indulata – a tulajdonképpeni katarzis – föloldja a lelki gubancot, és a gyerek levezeti azt, úgy mond „kijátssza”. A pszichodráma-módszer egyik lényege, hogy levezeti a problémát, a másik, hogy megoldásokat talál, a harmadik, hogy elősegíti a gyerek szocializálódását, vagyis képessé teszi a csoporttal való együttműködésre. Az a kicsi, aki addig önző volt, megtagadta, hogy megossza másokkal az örömeit, elképzelhetetlennek tartotta a közös játékot, vagy csak agresszív viszonyokat tudott kialakítani, a pszichodráma segítségével mintegy megnyílik, és elindul a többiek felé vezető úton.

KISS JUDIT

Előnyök is származnak a gyakori pedagógusváltásból

Az ötödik a negyedikben

Augusztusban tudtam meg, hogy „Városom Legnevesebb Iskolájában” fogok helyettesíteni egy évig. Annak ellenére, hogy a „V. L. I.”-ba kerültem, a hírt kissé keserű szájizzal fogadtam, mivel négy évig alternatív módszerrel tanítottam, és szerettem volna ezt folytatni. Ráadásul negyedik osztályosokat „kaptam”, ami szintén bosszantott, mert az előző évben is negyedikeseket tanítottam, s úgy éreztem, jó lenne másik évfolyammal is foglalkozni. Amikor a jövődó osztályom felől érdeklődtem, akkor ért az újabb meglepetés, nevezetesen, hogy ezeknek a gyerekeknek az ötödik tanító nénije leszek... A szülők is megmozgattak minden követ, hogy a régi tanci maradjon, aki – a sors iróniája – épp egy alternatív osztályban kapott állást. Ajánlották nekem, hogy cseréljünk osztályt, hogy legalább két évig maradjon ugyanaz a tanító a gyerekek mellett. A csere végül eltévedt az adminisztratív útvesztők bugyraiban... Így hát „V. L. I.”-ban kezdtem az évet, nem zökkenőmentesen, hiszen a szülők nem fordultak hozzám feltétel nélküli bizalommal. A gyerekek viszont nagyon elfogadónak bizonyultak, így már a második hét végére teljesen összeszoktunk.

Véd- és dacszövetség a tanügyi szelek viharában

Első pillanattól kezdve láttam, hogy itt nem szokványos negyedik közösséggel lesz dolgom, hanem egészséges dinamikájú, egymást segítő gyerekekből álló csoporttal. Számítalan esettanulmány szól a gyakori pedagógusváltás káros hatásairól. Írásommal nem megdönteni szándéksom ezt a pedagógiai axiómát, inkább más szemszögből próbálok rávilágítani a pedagóguscserére problematikájára. Mert hátrányokat bármikor könnyűszerrel fel tudunk sorolni, de vajon származhatnak-e előnyök a gyakori pedagógusváltásból? Úgy vélem, az elmúlt fél év tapasztalata és csodálatos negyedik osztályom mikrotársadalma elég anyagot biztosít ahhoz, hogy ezt a témát körüljárhassam. Ezek a gyerekek a tanügyi szelek viharában véd- és dacszövetség hangulatú, nagyon erős kohéziójú közösséggé alakultak negyedik osztályos korukra. Ez ellentmond jó pár olyan tézisnek, amely hasonló korú gyermekekre szinte kivétel nélkül jellemző. A fiúk és a lányok összetartása az egyik legszembetűnőbb különbség, és ez a huszonegy kis „harcos” olyan mérvű együttműködésre képes, amelyet a felnőttek is megirigyelhetnének. Negyedik osztályom értelmes és ráadásul szorgalmas gyerekekből áll. Néhányan persze az élbolytól kissé lemaradva jövőgetnek, ám ők még véletlenül sem válnak vagy váltak társaik szemében emiatt gúny tárgyává. Nem azt akarom ezzel

mondani, hogy huszonegy, az emberi gyarlóság legkisebb jele nélküli kisangyalt „örökölttem”, inkább azt, hogy olyan szociális-szolidáris hálót teremtettek, amely bárkit képes fenntartani közülük. Egymás között még felzárkóztatásra is képesek.

A pedagógus-körforgás hozadékai

Egyik kedves példám az, amikor az egyik – a többiekhez képest gyengébb – tanuló jó felmérőt ír. Ilyenkor az osztály – még véletlenül sem az én indítványozásomra – tapsolni kezd. Örülnek a másik sikerének, mert megéreztek a közösség motiváló erejét és igyekeznek ki is használni azt. Nem szeretnék általánosítani, hiszen nem minden csoport képes arra, hogy a pedagógus személyétől függetlenül, önállóan fejlődjen, önállósuljon, teljesebben ki, ám vannak olyan vetületei a gyakori pedagóguscserének – gyakori, azaz évenkénti –, amelyek közösségtől függetlenül ugyanolyan hatást váltanak ki. Ilyen hozadéka lehet a pedagógus-körforgásnak: a kicsik több embert ismernek meg, több személyiséghez, több stílushoz szoknak. Ezáltal fejlődik a toleranciájuk, tágul a látókörük és javul a szocializációs készségük is, hiszen egy újabb felnőttel kell kapcsolatot teremteniük. Bármennyire nehezűnkre esik beismerni, nem minden gyerek reagál egyformán egy-egy pedagógusra. A befele forduló gyerek talán egy halk szavú pedagógus mellett teljesebben ki, míg egy extrovertált diák dinamikusabb személyiség vezetése alatt érezné magát jobban.

Az iskola mint étterem

Azon is érdemes-érdekes lenne elgondolkodni, hogy egy-egy váltás nemcsak a nevelési folyamatot, hanem a tanítási-tanulási ívet is új perspektívákkal gazdagíthatja.

Minden tanító más beállítottságú: van, aki inkább human, van, aki inkább reál irányultságú, van olyan is, aki szépen énekel, esetleg hangszerezen játszik, vagy olyan, aki-n a kezűgyessége kiemelkedő.

A gyerekek számára biztosítani kell, hogy előítéletmentesen, maximális hozzáértéssel kapjanak ízelítőt az összes tantárgyból. Ha már a „kóstolónál” tartunk, képzeljük el azt, hogy az iskola nem más, mint egy étterem, ahol – a számtalan hagyományos étel mellett, de – ingyencenek való különlegesség is található. A tanító feladata összeválogatni a menüt, megtervezni egy tápláló, ugyanakkor íz(lés)-világában is kielégítő étrendet. Minden tanító másként tervezné meg, más sorrendben válogatná össze, netán másként tálalná és másfajta (evő)eszközt adna hozzá... Az én osztályom már az

- Vannak olyan
- vetületei a gyakori
- pedagóguscserének,
- amelyek közösségtől függetlenül ugyanolyan hatást váltanak ki.
- Ilyen hozadéka lehet a pedagógus-körforgásnak,
- hogy a kicsik több személyiséghez, stílushoz szoknak.
- Így fejlődik a toleranciájuk, tágul a látókörük és javul
- a szocializációs készségük, hiszen
- egy újabb felnőttel kell kapcsolatot teremteniük.

A SZERZŐ FELVÉTELE

• **Kísérleti nap. Kísérleti osztály?** A gyakori pedagóguscserére ellenére a negyedikesek mikrotársadalma véd- és dacszövetség

ötödik menüsört fogyasztja. Közben egyre jobb étvágyúak lettek, és egyre kíváncsiabbak az újabb fogásokra. A későbbi boldogulásukhoz is szükséges, hogy minél többfélét kóstoljanak. Ebben a korban még szükséges, hogy korlátlan választási lehetőségük legyen, minél több opciót kell számukra biztosítani, hogy mindegyik gyerek abban próbálhassa ki magát és élje meg a sikereket, amiben kimondottan tehetséges. Így megelőzhető lenne, hogy egy-egy gyerek az iskolai kudarcok miatt elveszítse eredményes tudásszomját, -éhségét, s nem ritkán egyszerűen elkallódjék. Visszatérve az előbbi párhuzamhoz, azt is mondhatnánk, hogy megcsömöröl...

Gyerekszerepkörök és a szemfüles pedagógus

Egy új gyermekcsoportban a felzárkóztatás morális téren is lehetséges. A szemfüles pedagógus már év elején kiszimatolja, melyik gyereknek hiányos az önbizalma, melyik gyerek kényszerült addig a gézen-gúz szerepébe, s kis odafigyeléssel képes a gyerekeket átkos vagy „dicsőséges” szerepkörükből kimozdítani, játszmaikat megszüntetni, pusztán annyival, hogy új esélyt teremtsen számukra. „Nem ismertelek eddig, nem hiszem el, hogy rosszabb lennél, mint a többiek, nem érdekelnek múltbéli – nem túl jó hírű – tetteid, és bízom abban, hogy ezek nem fognak megismétlődni.” Körülbelül ezt a gondolatsort

sugározza a pedagógus nap mint nap minden gesztusával a gyermek felé. Tapasztalatból tudom, hogy a rossznak mondott gyerek ilyenkor szégyell úgymond rosszkodni,

fél kockáztatni, összemazsatolni tiszta lapját, megtisztult becsületét, ezért igyekszik megváltozni. Már csak pár hét van az elválásig, s úgy is fogalmazhatnánk, hogy az egyik szemem sír, a másik meg nevet. Sír, mert soha többé nem tanítom őket, de nevet is, mert tudom, hogy gyermekeim kellőképpen fel vannak vértvezve az ötödik osztály kihívásaival szemben. Zárásként még csak annyit: egy pillanatig sem buzdítom arra a szülőket, nevelőket, hogy hanyatt-homlok rohanjanak és váltsanak osztályt, tanítót, hanem csak azt próbáltam szemléltetni, hogy egy szükség-szerű pedagógusváltás nem tragédia. Lehet, hogy nem jobb, mint az előző, de az egészen biztos, hogy az új pedagógus más. Mások a módszerei, a vérmérséklete vagy a beszédstílusa, de a gyermek ezeket mind a saját hasznára fordíthatja. Késégbesés helyett inkább örülünk a jó étkű gyermekeknek, s bízunk ab-

ban, hogy az étvágytalan is talál majd valamelyik tálcán íz(lel)ésének megfelelő falatot.

- Minél több opciót kell a gyerek számára biztosítani, hogy abban próbálhassa ki magát és élje meg a sikereket, amiben tehetséges. Így megelőzhető lenne, hogy az iskolai kudarcok miatt elveszítse eredményes tudásszomját, s elkallódjék.

PATAKFALVI ESZTER
a sepsiszentgyörgyi
Székely Mikó Kollégium tanítónője

Miniszteri tervezgetés és szülői dilemmák

Az elmúlt hetekben szemembe ötlött az új vagy inkább újra tisztségbe kinevezett tanügyminiszter asszony terve, miszerint a Tej és kifli programot időszerű lenne fokozatosan átalakítani úgynevezett After school, azaz napközi rendszerben működő, iskolákat támogató programmá. A kezdeti lelkesedésem, hogy ez nagyszerű ötlet és sok szülő minden napjait megkönnyítő intézkedés, hamar lelohadt: átgondoltam a népszerűnek ható elgondolás elvi és gyakorlati szinten felmerülő dilemmáit.

Lehetőség vagy kötelező program?

Az elsőként felmerülő elvi kérdés, hogy az elképzelés lehetőségként vagy kötelező rendszerként körvonalazza az Afterschool-programot? Hiszen a miniszteri nyilatkozat, mely arról szól, hogy „többet tartunk a gyerekeket az iskolában az After school-program keretében”, inkább arra enged következtetni, hogy az oktatási minisztérium nemcsak helyesnek, de jogilag is kivitelezhetőnek tartja a kötelező napközi-iskolarendszer bevezetését. Azon sokan vitáztak, hogy a napközi rendszer az elemi iskolás gyermek egészséges szellemi és érzelmi fejlődése szempontjából mennyire jó vagy káros. A gyermekpszichológusok egyöntetű véleménye – és itt Vekerdi Tamás gyermekpszichológust idézném –, hogy az elemi iskolás gyerek 3–4 óránál többet ne töltsön az iskolában: nyugodtan ebédelhessen, pihenhessen is, és naponta legalább négy órát (!) mozogjon a szabad levegőn. Hogy az ettől eltérő gyakorlat mennyire jó vagy káros, az alternatív lehetőségek fényében vizsgálendő. Hiszen esetenként valóban jobb a gyerek szempontjából az iskolai napközi, mint a lakónegyedi csatangolás, esetleg a tévé előtt való ücsörgés, amíg a szülők – általában késő délután – hazaérnek. Amennyiben ezek a lehetséges alternatívák, a döntés leegyszerűsödik. Az viszont már megengedhetetlen, hogy ezt a megoldást – a lehetőség felkínálása helyett – kötelező oktatási modellel alakítsuk. Megengedhetetlen, hiszen az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint a gyermekek jogairól kötött nemzetközi egyezmények egyaránt

kimondják, hogy a gyerek nagykorúságáig a szülő „hordozza” gyermekének személyiségi jogait, nevelésének mikéntjét ő határozza meg. A magyarországi és más uniós államokbeli gyakorlatban a napközi jellegű rendszert csak a szülők írásban benyújtott kérése alapján lehet megszervezni. Az iskolának minden „bent maradó” gyermek esetében igazolnia kell, hogy a szülő választotta ezt a formát. Azt gondolom, hogy törvényhozóinknak is ezt a szabályozási modellel kellene követniük.

• Az elemi iskolásnak napi négy órát kellene a szabadban töltenie

Egész nap az iskolában

Nem hiszem, hogy bárkit is sokáig kelene gyözködni a kötelezővé tett napközi otthonos iskolai program káros voltáról, hiszen kevés dologban könnyebb dönteni, mint abban, hogy jobb a gyereknek a nagyszülővel, a kisebb testvérrel otthon nevelő anyukával saját megszokott-szeretett környezetében tanulni, pihenni, játszani, mint az iskolából késő délután hazatérni. Az egész napos iskolarendszer formáját – hiszen ennek is több változata létezik és létezhet – nem az iskola lehetőségei vagy az oktatók igényei szerint kell megszabni, hanem kizárólag a gyermek szükségletei szerint. És mivel ezek a szükségletek különböznek a kisiskolás, a gimnazista, a középiskolás esetében,

a különböző formákat elsősorban a gyermekek **korcsoport szerinti szükségletei mentén kellene kialakítani.** Az elvi kérdéseken túl az elképzelés gyakorlati kivitelezésének rengeteg vonzata homályos. Például hol lehetne ezt megszervezni, hiszen 2009-ben Kolozsváron még létezik olyan magyar iskola, ahol nemhogy az egész napos tevékenység feltételei nem biztosítottak, hanem a gyerekek két váltásban történő tanulása sem megoldott... Akinek 1989 előtt gyereként-tanárként volt része ebben a „rendszerben”, az pontosan tudja, hogy mit jelent reggel fél nyolcra járni és ötperces szünetekben lazítani, este hat-hétkor hazaindulni óráról.

Az elképzelések összehangolása

De ha nem ezekből a kirívó esetekből indulunk ki, akkor is érdemes elgondolkodni, hogy a minisztériumi programnak a „meleg étel” biztosításából kellene-e részt vállalnia, ahogy azt már beharangozták. Vagy pedig a helyi önkormányzatok, civil szervezetek bevonásával a megfelelő infrastruktúra – épület, udvar, étkezdé – kialakításában. És hogy ez egy vidéki iskola esetében például mennyire leegyszerűsíthető lenne egy kis összehangolt gondolkodással, szemléltesse a következő példa. A Munka-, Család- és Szociális védelemért felelős Minisztérium tavaly indított programjának megfelelően az önkormányzatok 80 000 eurós javítási költségre pályázhatnak, ha rendelkeznek olyan ingatlannal, amelyet nappali szociális központtá kívánnak átalakítani és ekként működtetni. Az átalakításra szánt támogatás kisebb mértékű növelésével már lehetségessé válna olyan vidéki, többfunkciós szociális központi hálózat kialakítása, amely elláthatná valamennyi, napközi rendszerű iskolai tevékenységet, helyi humán erőforrásokat, egyéb adottságokat hasznosítva. Hasonló kézenfekvő és költségghatékony megoldások még vannak, de megvalósulásukhoz az szükséges, hogy a terveket szövögető bukaresti előjárók belekukkantsanak a szomszéd épületben működő minisztérium tevékenységébe, és az elképzelések ne egymással párhuzamosan, hanem egymással összefüggésben szülessenek.

HORVÁTH ANNA

A gyermekközpontú óvodai projekt módszer

Az egyik legújabb reformirányzathoz tartozik az óvodai tanrendben is megjelenő úgynevezett projekt módszer, amelyet az anyaországgal kapcsolatot tartó, magyar anyanyelvű kisebbségi oktatás már ismer, sőt jó néhány éve alkalmaz is.

A projekt módszernél, amely jól beilleszthető a témacentrikus tervezésre koncentráló, kötetlenebb óvodai programba, megmarad a témacentrikus tervezés, nem egyetlen, de a legfontosabb újtással: a tervezésben részt vesznek a gyerekek is.

Terveznek a gyerekek is

A projekt első lépése a témaválasztás és céltételezés. A témaválasztást beszélgetések előzik meg, amelyek során kiderül, mire kíváncsiak a gyerekek. A közösen kiválasztott témát a pedagógus dolgozza fel, és ő tervezi meg a célrendszert is. A módszer következő elemeként együtt boncolgatjuk, hogy ki mit tud már a témával kapcsolatban, mit szeretne még megtudni, ki milyen feladatokat vállal (ez utóbbi lépés inkább iskoláskorúakra vonatkozik), hogyan lehet ezeket megvalósítani. Térképet rajzolunk – egyezményes jeleket használunk, amelyek konkrétak, a kisgyerekek által könnyen megjegyezhetőek és értelmezhetőek. A projekt módszer meghatározóan fontos momentuma, hogy a szülőket értesítjük a tanulmány tárgyáról, felkérjük őket, segítsenek a kapcsolódó anyagok beszerzésében, aktívan vegyenek részt a projektbe illeszkedő beszélgetéseken, tevékenységeken.

Önbizalom-növelés az empátia jegyében

A kivitelezés során megvalósítjuk a közösen megtervezett „munkaformákat” (megfigyelő séták, meghívott vendégek fogadása, kísérletek elvégzése stb.). A projektet az értékelés zárja: a produktum bemutatása, majd a szülő, gyerek és pedagógus megbeszéli az eseményeket, a pedagógus pedig felméri az elért eredményeket, hogy annak függvényében tervezhessen az elkövetkezőkben. A módszer produktuma „használati”, ugyanakkor közlésértékű. Lehet kiállítás a begyűlt anyagokból, a gyerekek munkáiból, színdarab bemutatása vagy megbeszélés. Komplexitásából fakadóan a

A projekt módszer

A projekt módszer a 18. században, a párizsi Építészeti Akadémián körvonalazódott, a diákok önálló feladataként. A 19. század közepén az Egyesült Államokban is használták, elméleti megalapítója John Dewey amerikai filozófus. Hitvallása szerint az iskola maga az élet, melyre a gyermeket fel kell készíteni, vagyis olyan képzést kell neki biztosítani, amely alapján tehetséget gyorsan és teljes mértékben alkalmazni tudja az élet minden területén. A tanár-diák közös tevékenységén alapuló módszerként W. H. Kilpatrick tárgyalja, 1918-ban megjelent *The Project Method* című munkájában.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

• Farsangi télbúcsúztató bábuégetéssel

• Papírmaséból maszkot készítenek a Vackor óvodában

módszer nem alkalmazható sikerrel a kezdő kiscsoportokkal, de – a csoport fejlettségi szintjétől függően – fokozatosan be lehet vezetni kezdetekben rövidebb, majd hosszabb tervezeteket. Úgy tapasztaltam, hogy a módszer alkalmazásának legfontosabb pozitív vetülete az, hogy valóban gyermekközpontú. Alkalmazása során elkerülhetetlen az aktív részvétel, a direkt tapasztalatszerzés. A megvalósítás időintervalluma rugalmas: be lehet tervezni néhány napra, de akár több hétre is. Szituációktól függően fejleszti a kommunikációs készségeket. Fontos, hogy megtanulnak tervezni, alkalmazkodni, és ezáltal nő az önbizalmuk. Amit szintén nagyon fontosnak tartok, hogy a projekt módszer alkalmazásának célja a közös siker. A közös tervezések, kutakodások, értelmezések, alkotások, bemutatások és játékok hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyerekek olyan társas lényé alakuljanak, akik képesek vállalni önmagukat és feladataikat, képesek a közösséggel együtt lélegezni.

TOLLVAJ KATALIN
a kézdívarhelyi Vackor Napköziotthon
óvopedagógusa

A tanterven túl... miből kérnék repetát?

Tantárgyak és hiányérzet

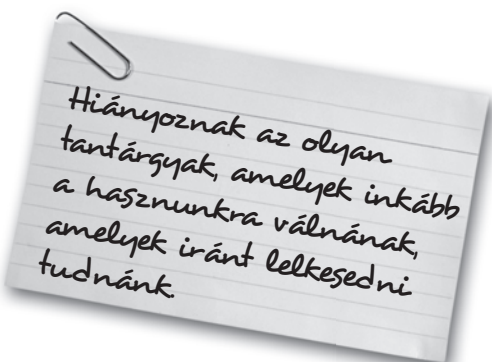
Középiskolás diákként sokszor érzem, hogy a tananyag, így az órák száma is túl nagy. Mint mindenki, hajlamos vagyok panaszkodni, és minden létező kötelező órát feleslegesnek titulálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a mai diákok lusták vagy érdektelenek lennének. Igenis, hiányoznak olyan tantárgyak, amelyek inkább a hasznunkra válnának, amelyek iránt lelkesedni tudnánk.

Mikor is született Mátyás király?

A történelemóra nyilvánvalóan nem a legnépszerűbb tárgy, a magyarság történetét mégis fontos volna legalább olyan részletességgel megtanulni, mint Európa történelmét. Bár magyarságtörténelmet valóban tanítanak hatodik és hetedik osztályban, alaposan utánaszámolva kiderül, hogy tulajdonképpen kevesebb mint nyolcvanszor ötven percről van szó a két tanév alatt. A történelmet – nagyon jó megfontolás szerint – úgy tanítják, hogy szinte mindenre, amit öt-nyolc osztályban tanultunk, visszatérünk bővebben a gimnáziumban, de a magyarság történelmét csak egyszer vesszük át. Így nem tud megfelelőképpen rögzülni, szinte mindent elfelejtünk, és ha tizedik osztályban visszakérdeznék, hogy mikor is született Mátyás király, nem tudunk válaszolni.

Szabadabb hangulatban tartott órák

Úgyanilyen hasznos tantárgy lehetne az egészségtan, ahol elmondanák, hogy különböző betegségeket miként lehet megelőzni, miről ismerhetők fel, esetleg hogyan kezelhetők, illetve megtanítanák, miként lehet egészségesen étkezni és élni. E tantárgy keretében lehetne megtanítani a környezettudatos viselkedésmódot is, mert erről is a legtöbben csak annyit tudnak, hogy jó, ha szelektíven gyűjtik a szemetet, de nem gondolnak bele, milyen módon biztosítható, hogy mindig tiszta, iható

víz folyjon a csapból. Iskolába járni kötelező, épp ettől nem túl népszerű, ezen viszont lehetne javítani szabadabb hangulatban tartott órák bevezetésével. Ezért lenne szükség a kétségkívül hasznos tárgyak mellett olyanokra is, amelyek egyszerűen lehetne lazítani és fejlődni. Hasonló célt szolgálhatna egy beszédóra, ahol megtanulhatnánk értelmesen és közérthetően kifejezni magunkat. Ehhez sajnos nem elég a magyaróra, mert beszédgyakorlatra egyszerűen nem jut idő, ha a tanár be akarja tartani a tantervet. Ez az óra nemcsak a szavak helyes használatában vagy épkezláb mondatok összerakásában segítene, hanem abban is, hogy mindenki merje megformálni a véleményét, hogy bármilyen beszédhelyzetben könnyebben bontakozhasson ki.

Gyermekbarát tanterv

Egyes elképzelések szerint az órák számát úgy lehetne csökkenteni, hogy a tornaórákból vagy a művészeti tárgyakból vennének el. Igaz ugyan, hogy nagyon sokan szívesen leadnák például a rajzórát, de ha minden tanulónak megvolna a lehetősége arra, hogy a saját adottságainak megfelelően tanulja ezeket a tárgyakat, talán másképpen, pozitívabban viszonyulna hozzá. Nem egyszerű megoldást találni arra, hogy hogyan férnének bele ezek és az ezekhez hasonló órák a már így is túlszűfolt órarendekbe – de lehetséges. Ha viszont sikerül egy sokkal inkább gyermekbarát és többet kínáló tantervet összeállítani, mindenképpen megéri.

CSINTA BORBÁLA
a sepsiszentgyörgyi
Mikes Kelemen Főgimnázium
10. osztályos diákja

Módszertani és szemléletbeli megújulást céloz az élménypedagógia

Kimozdulás a rutinzónából

Élménypedagógiai képzést tartottak áprilisban Kolozsváron. A tizenhat pedagógus részvételével szervezett továbbképzőn metaforikus helyzetekben, pszichikailag biztonságos, kontrollált körülmények között élménypedagógiai tevékenységeket, játékokat és gyakorlatokat próbálhattak ki a résztvevők.

Az élménypedagógiai képzés alapvető célja a felsőoktatásban dolgozó oktatók és szakvezető pedagógusok közös képzése, szemléletük alakítása és módszertani repertoárjuk bővítése volt a tapasztalati tanulás gyakorlatában, az ismerkedési játékoktól a csoportépítő feladatokon át az egyéni fejlesztés lehetőségéig.

Élmény és együttműködés

Az élménypedagógiai képzésen a tapasztalati tanulás hatékonyságának és hatékony módszereinek megismerésére, játékok, helyzetgyakorlatok, problémamegoldó tevékenységek megismerésére, nem versenyhelyzetű, együttműködést erősítő helyzetek megteremtését, kialakítását segítő feladatok, gyakorlatok saját élményként való megtapasztalására került sor. A résztvevő tizenhat pedagógus megtanulhatta, hogyan alkalmazható a játékos foglalkozás tapasztalatszerzés céljából, miként irányítható úgy a tanulási folyamat, hogy a gyerek felfedező tevékenységén alapuljon.

A tapasztalati tanulás Kolb tanulásmeghatározására épít – eszerint a tanulás folyamata által a tapasztalat átformálásán keresztül tudás jön létre. Az élménypedagógia is a tapasztalati tanulásra épít: konkrét cselekvéseket szervez, és a résztvevők elemzik a tapasztalatot, amelynek részeseivé váltak.

A játék „mintha”-helyzete

A képzés során magunk is élménypedagógiai tevékenységeket, játékokat és gyakorlatokat próbálhattunk ki. A végrehajtás után nagy gondot fordítottunk az értékelésre, a pozitív visszajelzések közvetítésére, a szituációban rejlő tanulságok levonására, valamint a más területeken is alkalmazható készségek és képességek felismertetésére. A tapasztalati tanulás egyik kutatásos módszere a játék, mivel a játék „mintha”-helyzetében felfedezhetjük a körülöttünk lévő

világot, megismerkedhetünk társainkkal s közben számos képességünk fejlődhet. Ezt biztosítja a jó játékvezető, az igazi élménypedagógus. A feldolgozás jellemzően csoportmunkában történik, melyben a résztvevők aktívan közreműködnek.

A játéktervezés és -levezetés bonyodalmai

A képzés során élményeken keresztül zajló tevékenységen vettünk tehát részt: szituációs játékokkal, elemzésekkel, beszélgetésekkel, csoportmunkával, problémamegoldó feladatokkal. A képzés első felében konkrét játékok részesei voltunk, majd a játék értékelése során megtapasztalhattuk az élményközpontú tanulás lényegét. Alkalmunk volt gyakorlati feladatok megoldására, szituációs gyakorlatok végrehajtására, különböző értékelési technikák megismerésére. A képzés két része között eltelt néhány napra szorgalmi feladatot kaptunk: saját csoportunkkal próbáljuk ki a játékvezetést, valamint párban vagy nagyobb csoportban tervezzünk olyan tevékenységet, amelyet a képzés résztvevőivel is kipróbálunk.

A képzés második felében beszámoltunk játékvezetői tapasztalatainkról, illetve megtartottuk saját foglalkozásainkat. Minden foglalkozást alapos megbeszélés követett, amelynek során pozitív megerősítést kaptunk a játékokban részt vevő kollegák, illetve a két szakember részéről is. Megtapasztalhattuk a játéktervezés és -levezetés bonyodalmaival, s ugyanakkor a játék fontosságát is. A képzés élményanyagát gazdagították azok a szakmai megbeszélések, melyek során az oktatás különböző területein (óvodában, elemi osztályokban, középiskolában, egyetemen) dolgozó szakemberek megosztották tapasztalataikat.

Új tartalmak – tanórán innen és túl

Az élménypedagógiai képzésnek sikerült kimozdítania a résztvevőket a rutin- és a komfortzónából, sikerült saját élményt megtapasztalunk a játék fontosságáról és nevelési eszközként való felhasználásáról. Úgy gondolom, a közös tevékenységeken való részvétel, illetve a csoportban megtartott játéktevékenységek fejlesztették a résztvevők együttműködési készségét és hozzájárultak módszertani-szemléletbeli megújulásunkhoz. A feldolgozás újfajta módszereinek köszönhetően a korábban megismert játékok új tartalmakkal egészültek ki, s az újfajta kommunikációs és problémamegoldó tevékenységeket ezután már bátrabban fogjuk alkalmazni, akár a tanórai hatékonyság növelésére, akár tanórán kívüli fejlesztési lehetőségként.

DR. DEMÉNY PIROSKA
a BBTE Pszichológia és Neveléstudományok Kara Didaktika tanszékének adjunktusa

Élménypedagógiai képzés

Kolozsváron április 20-án fejeződött be az a harmincórás akkreditált élménypedagógiai továbbképzés, amelyet a budapesti Bánya Sándor, a Kalandok és Álmodások Szabadidőpedagógiai és Animációs Szakmai Műhely vezetője és Horváth Éva, a marosvásárhelyi Bolyai Líceum matematikatanára tartott pedagógusoknak és pedagógusképzésben dolgozó egyetemi oktatóknak. A program felelőse Fóris Ferenczi Rita egyetemi docens, a Tanárképző és Továbbképző Intézet igazgatójávált. A képzést a Kolozsvári Magyar Egyetemi Intézet szervezésében tartották a Szülőföld Alap támogatásával.

Beszélgetés Papp Mihállyal,

a gyergyóremetei Fráter György Általános Iskola igazgatójával

A „szabadon fuldoklás” lehetőségei

Fotó • JÁNOSSY ALÍZ

• „Színész vagy tanár szerettem volna lenni, más opció meg sem fordult a fejemben”

– Alig akad olyan gyerek, akinek a fejében ne fordulna meg, hogy pedagógus legyen, felnőttkorban mégis kevesen választják ezt a pályát. Ön mikor hozta meg végleges döntését, hogy biológia szakos tanár lesz?

– Talán azon ritkaságszámba menő gyerekek közé tartoztam, akik nagyon szerettek iskolába járni, és rendkívüli módon lesújtott annak a ténye, hogy véget ért az iskola. Az érettségi után meg kifejezetten örültem annak, hogy bejutottam az egyetemre és még néhány évig továbbra is iskolába járhattam. Színész vagy tanár szerettem volna lenni, más opció meg sem fordult a fejemben. Azonban az 1970-es évek közepén, amikor érettségiztem, a marosvásárhelyi színművészeti főiskolára meglehetősen korlátozott létszámban – egy fiú-három lány, két fiú-négy lány – vették fel a jelentkezőket. Így a pedagógusi pálya mellett döntöttem. Két kedvenc tantárgyam volt: a történelem és a magyar irodalom. A biológia szak választásában jelentős szerepe volt Sándor Imrének, biológia-tanáromnak, aki nyolc évig – ötödikes koromtól tizenkettedikes koromig – tanított, kilencediktől pedig osztályfőnököm is lett. Ő nagyon markáns tanáregyenység volt, s ennek meg is lett a hatása: hiába a történelem és

az irodalom volt a kedvencem, mégis a biológiát tudtam a legalaposabban. Ráadásul a biológia a történelemhez képest egészen kellemes tantárgynak tűnt, mert az ember nem volt rákényszerítve arra – még az 1980-as években sem –, hogy olyasmit tanítson, ami az elveivel ellenkezik.

– Alkalmazza-e az egykori tanárától még diákként „ellessett” módszereket?

– A biológia tanítása – de egyéb tantárgyaké is – az utóbbi években óriási változáson ment keresztül, és ennek függvényében a módszerek is változtak. Am azt a gyermekeimnek is elmondtam, hogy kezdő tanár koromban sokszor elővettem a régi középiskolás kori jegyzeteimet és abból inspirálódtam – természetesen azóta kialakítottam a saját stílusomat. Ragaszkodom a beszélgetésekhez, viszont a biológia gyakorlati tantárgy, gépek, szemléltető eszközök, mikroszkóp szükséges az oktatásához. Az idők folyamán igyekeztünk minél több eszközt beszerezni, amelyek alakítottak

a módszereken, illetve a számítógép már lehetővé tette azt is, hogy bizonyos folyamatokat, amelyeket azelőtt elmagyaráztam, illetve egyszerű eszközökkel szemléltettem, egy vetítés során könnyedén be is mutathattam. Ezenkívül gyakorló tanár koromban hetes kirándulásokat szerveztünk a kollégákkal, a biológiát és egyéb tantárgyakat összehangolva szemléltettük a gyerekeknek az évközben tanultakat. Igazgatói teendőim miatt az utóbbi években nem veszek részt közvetlenül minden tevékenységben, de támogatom a kollégákat a siker érdekében. Legutóbb például a múlt nyáron szerveztünk egy sikeres ökológiai táborot a Dunadeltában élő gyerekekkel közösen, vagyis egy hetet ők táboroztak nálunk, egy hetet a mi gyerekeink a Deltában. Mindkét helyszínen minden nevezetességet megnéztünk, tanultunk, tapasztaltunk, és közben jól éreztük magunkat. Külön élmény volt számomra, hogy még nem felejtettem el a növények román neveit...

– Hogyan sikerült kapcsolatba kerülni a Dunadeltában élő gyerekekkel?

– Volt egy pályázat, amit a Mentsétek meg a Dunát és a Deltát nevű szervezet pályázt meg, és olyan iskolákat kerestek, amelyek támogatnák ezt az akciót. Az önkormány-

zattól kaptam a tájékoztatást, hogy érdemes lenne kihasználni ezt a lehetőséget, kapcsolatba léptem a szervezettel, és a projekt megvalósult.

– Említette, hogy a történelem és az irodalom a kedvence. Hol tud megnyilvánulni pedagógiai pályája során az ezekhez való kötődése?

– A hobbi mindig érdekesebb, mint a szakma. Számomra a történelem iránti vonzódás azt jelenti, hogy például a

- Az utóbbi években a biológia tanítása is óriási változáson ment keresztül, a módszerek is változtak.
- Bár a biológia gyakorlati tantárgy, ragaszkodom a beszélgetésekhez.

biológiaórán is elmondom: „gyerekek, ma március 15-e van”. Az irodalom pedig minden pedagógus számára nagyon fontos, hiszen nem mindegy, hogyan, milyen módon beszélünk a gyerekek előtt, hogyan használjuk a magyar nyelvet – és ebben segít a magyar irodalom ismerete. Ezenkívül felnőtt fejjel is szívesen kiállok közön-ség elé verset mondani.

– Ön 1990 óta a gyergyóremetei Fráter György Általános Iskola igazgatója – ebben a minőségében azon kevesek közé tartozik, aki helyet ad az iskolában a különféle, faluközösséget érintő kulturális és szociális eseményeknek. Hogyan alakult ki ez a nem szokványos helyzet?

– Ennek megértéséhez előbb azt vázolnám, hogyan is lettem igazgató, mert ez nagymértékben összefügg az említett „nyitottsággal”. 1989. december 25-én a távollétemben választottak meg igazgatónak a remetei iskola élére, ugyanis bánsági születésűek lévén, amint értesültünk az akkori-ban Temesváron zajló eseményekről, vonatra ültünk és hazamentünk Lugosra, a szüleinkhez. Január 4-én, amikor hazatértünk Remetére, a kollégák azzal fogadtak: „te vagy az igazgató”. Kissé meglepett a helyzet, azonban sok idő nem volt a lamentálásra, mert már januárban a tanfelügyelőség kinevezéssel erősítette meg a kollégák választását. Ezután abba a helyzetbe kerültem, amit az egyik kollégám fogalmazott meg nagyon találóan: „szabadúszó, pontosabban szabadon fuldokló” lettem. Vagyis abban a zűrzavaros időszakban minden igazgató úgy alakította az általa vezetett iskola életét, ahogyan jónak látta, illetve ahogyan a konjunktúra engedte. Engem már akkor a civil társadalmi szerveződésekben rejlő lehetőségek foglalkoztattak, és elsőként az egyházzal

közösen szerveztünk egy önképzőkört, amelyen a kollégák különféle tudományos, művészeti és egyéb témájú előadásokat tartottak. Majd megalakult a Cseres Tibor Közművelődési Egyesület, és ennek keretében sorozatosan szerveztük az író-olvasó találkozókat. Az iskolának voltak erre a célra viszonylag elfogadható termei, és meg sem fordult a fejünkben, hogy más-
hol is szervezhetnénk ezeket a rendezvényeket, mint ott. Kiadók-
kal, írókkal és költőkkel vettük fel a kapcsolatot, igyekeztünk mindenkit meghívni és bemutatni a község lakóinak, a legnevesebektől a kezdőkig, különös gondot fordítva a Gyergyói-medencében élő vagy innen származó alkotókra. Vagyis az iskola épületében járt

többek közt Sütő András, Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, de megfordultak nálunk olyan, a fiatalabb nemzedékhez tartozó szerzők is, mint – Haklik Norbert, Orbán János Dénes, Burus János Botond. Annak meg kifejezetten örülök, hogy a Pallas-Akadémia Könyvkiadó rendszeres bemutató helyei között, a városok sorában szerepel a gyergyóremetei iskola is. A Cseres Tibor Napok keretében mindig hazahívjuk az iskolánkban elszármazott diákokat, akik középiskolások, egyetemisták vagy éppen sikeres színészek, művészek, költők lettek; és felkérjük őket egy-egy előadásra, szereplésre. Ez már hagyománnyá nőtte ki magát. Kórusfesztiválokat szervezünk, ahová szintén igyekszünk hírességeket meghívni. Természetesen, akik érdeklődnek ezen rendezvények

iránt, azok bejönnek az iskolába, függetlenül attól, hogy hozzátartoznak vagy sem az iskola közösségéhez – mondhatni, ezáltal nyert közszolgálati jelleget az iskolánk. Azonban azt még hozzáfűzném, hogy ezeknek a rendezvényeknek a megszervezésében és lebonyolításában komoly háttérrel rendelkezem, hiszen a pedagógusi közösség derekasan kiveszi a részét a szervezésből. Esetenként 20–30 ember dolgozik egy-egy rendezvény sikeréért.

– Milyenek a visszajelzések ezekről a találkozókról?

– Nagyon pozitívak. Az még nem fordult elő, hogy meghívtam egy régi tanítványt – függetlenül attól, hogy már „befutott” személyiség vagy közép-
iskolás diák –, és visszautasított volna. A folyamat úgy kezdődött, hogy iskolánkra próbáltunk valami érdekes programot szervezni, és kitaláltuk, hogy ha délelőtti szavalóversenyt rendezünk, akkor délután lépjen fel egy olyan régi diákunk, aki valaha nyert egy hasonló szavalóversenyen. Az az érdekes, hogy ezek a régi diákok komoly repertoárral álltak elő, és rendkívül pozitív fogadtatásban volt részük a jelenlegi tanulóink körében.

– Mi a konkrét haszna ezeknek a találkozóknak?

– Elsősorban – ha lehet ilyen „nagy szavakat” használni – a példamutatás. Diákjaink, tapasztalataink szerint legalábbis, konkrét követendő példának tekintik a régi diákok pályafutását, függetlenül attól, hogy színészekké váltak vagy az élet más területein tevékenykedőkként megmaradtak versszerető, versmondó embereknek. Ugyanakkor az iskolának is jó reklám, hiszen ha ezek a régi tanulók nem szeretnek volna idejárni iskolába, nem jönnének vissza. A gyerekek ezáltal azt az üzenetet kapják, kimondva vagy kimondatlanul: jó ebben az iskolában diáknak lenni.

Papp Mihály

Gyergyóremetei biológia szakos tanár. 1955. március 7-én született a Lugos melletti Szapáryfalván. Általános iskoláit Lugoson végezte, az itteni magyar gimnáziumban szerzett érettségi diplomát 1974-ben. A főiskolai tanulmányait a nagybányai természettudományi fakultáson végezte, itt szerzett tanári oklevelet 1980-ban, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem biológia–geológia karán folytatja tanulmányait, itt szerzett licenciátust biológiából. 1980-tól Gyergyóremetén tanít, 1990-től a Fráter György Általános Iskola igazgatója.

JÁNOSSY ALÍZ

Az oktatási reformintézkedések színe és visszája, valamint a „formatorképzés”

A romániai oktatási rendszerben pár éve „modern” tanítási módszerek, fogalmak és eszközök jelentek meg, amelyek új szemléletmódot jelentenek a nálunk korábban használt hagyományos tanítási módszerekhez képest. Az oktatási rendszer a folyamatos reformintézkedéseknek köszönhetően mind újabb és újabb arculatot ölt – ez pedig gyakran nehezen követhető a pedagógusok számára. És az arculatváltás sajnos nem minden esetben jelenti a konstruktív megújulást.

Különböző rendszerek diszharmóniája

Az oktatási rendszer rendkívül komplex, ami a módszereit, eszközeit, fogalmait és értékelési technikáit illeti. Valahogy úgy lehet elképzelni, mintha különböző rendszerek lennének egymás mellé rendelve, amelyek nincsenek kellőképpen összehangolva. A különböző rendszerek közötti diszharmónia elsősorban abból következik, hogy a reformok kezdetén nem egyetlen, jól működő oktatási rendszert vett át a román szaktárca, hanem különböző nyugat-európai rendszerekből ollózta azt össze, a hatékonyság pedig sok esetben megkérdőjelezhető. A bonyolult, folyamatosan átalakuló rendszer módszertana csak részleteiben jutott és jut el a pedagógusokhoz, nem látható át összefüggéseiben, és sokszor nem világos, hogy honnan hová kell eljutni.

Készen kapott programok

Vegyük példaként az érettségi értékelések felkészítési elveit, az úgynevezett „formatorképzést”. A 2008–2009-es tanévben bevezették, hogy csak azok a tanárok vehetnek részt az egységes dolgozatok és az érettségi vizsga javító-értékelési bizottságaiban, akik részt vesznek egy olyan képzésen, amelyen felkészítik őket az értékelésre, javításra. Természetesen csak azok a tanárok jogosultak ilyen képzéseket tartani, akik maguk korábban elvégezték a megfelelő kurzust. Az első lépésben úgynevezett „országos szintű képzőket” képeznek (formator național), aztán megyei szintű oktatókat, és végül azokat, akik részt vesznek a javító-értékelő bizottságban. Hasznos értékelési és tanítási módszerekkel ismerkedhetünk meg egy ilyen 60 órás képzésen, amely sok újdonsággal, módszerrel, érdekességgel szolgál. A képzés eredményeként – egyben ez volt a vizsga tárgya – olyan portfóliót kellett elkészíteni, amely az iskolai program elemzését, a tervezést, feladatorkészítést, ahhoz javítókulcsot, statisztikákat, különböző kimutatásokat, valamint egy szabad esszét tartalmazott. Furcsának tűnhet azonban, hogy valójában egy tanárnak mindezeket tudnia és a mindennapi gyakorlatban alkalmaznia kell. Akkor mi lehet az értelme különböző továbbképzőkön újra és újra elismételni ezeket a tudnivalókat? A képzésen részt vevő tanárnak eszébe ötlük, hogy gond lehet a minisztérium és a tanárok közötti kommunikációban. A tanárok az új elveket és programokat „készen kapják”, aztán

elvárják tőlük, hogy rövid idő alatt beletanuljanak és alkalmazzák ezeket. Nagyon kevés esetben történik meg vagy teljesen hiányzik az oktatási programokra, tanítási elvekre, tervekre vonatkozó előzetes egyeztetés. Legtöbb esetben pontosan azokat a tanárokat nem kérdezik meg, akik közvetlenül érintettek az új módszerek alkalmazásában.

Tisztázatlan fogalmak

Dicséretesnek mondható, hogy az új tanítási módszerek segítségével képességeket fejlesztünk és értékelünk, ezen elvek szerint az iskola legnagyobb feladata, hogy minden diákból kihozza – kinek-kinek a képessége szerint – a legjobbat. A tapasztalat azonban az, hogy az új irányelvek valahol az Oktatási Minisztérium honlapján, *divatos* címszavak alatt, szétszórta lapulnak. A tanárokkal való kommunikáció hiányosnak mondható, hiszen nem vonják be őket érdemben az előkészítésbe. Természetesen nem kerülhet bele minden gyakorló tanár az előkészítésbe, de

miután érvénybe léptették az új irányelveket, széles körű tájékoztatásra lett volna szükség, amelynek alapján az érintettek fogódzókát találhatnának a gyakorlati alkalmazáshoz. Ezzel szemben az új rendszer elveinek és módszereinek az ismertetését továbbképzőkre „tartogatják”, így sokunkhoz csak részletei jutnak el az információk. Döbbenetes tapasztalatom, hogy például a formatorképzésen olyan fogalmak tisztázásán akadunk fenn, mint a *kurrikulum*, *item* – ezek a fogalmak még a román szakterminológiában sem teljesen tisztázottak, és nyilvánvaló, hogy más nemzeti tantervekből vették át őket. Nyilvánvaló, hogy sok minden a tanár hozzáállásától,

személyétől, felkészültségétől függ. Rendkívül fontos, hogy a tanárnak nemcsak szakmai kérdésekben kell jártasnak lennie, hanem alaposan ismernie kell az oktatási rendszer alapelveit, elvárásait, programjait. A feladat nagy, a rendszer összetett, ezért teret kell biztosítani arra, hogy a rendszer minél több pedagógus számára megismerhető, értelmezhető és átlátható legyen. A továbbképző programot tovább lehet szélesíteni, de ez önmagában még nem oldja meg a hiányosságokat – gyökeres reformprogramra van szükség, amely nemcsak formai változásokat eszközöl, hanem tartalmiakat is: az információ mennyiségét elsősorban össze kell egyeztetni az oktatási elvekkel, a törzsanyagot olyan mértékűnek kell meghatározni, ami harmonikus arányban teret ad a képességek fejlesztésének, és az iskolák szintjén lehet ezt bővíteni a helyi viszonyoknak és lehetőségeknek megfelelően.

- Az oktatási
- rendszer a
- reformintézkedések miatt
- újabb és újabb
- arculatot ölt –
- ez pedig gyakran nehezen
- követhető.

DAMÓ CSABA
a kézdivásárhelyi
Nagy Mózes Gimnázium filozófiatanára

A román nyelv tanulásának miértje és hogyanja

„Tanulj meg románul, mert Romániában élsz”, „Tanuljatok meg románul, mert román kenyeret esztek!” Ugye, ismerősek ezek az „indoklások” a román nyelvtanulás fölöttébb hasznos voltáról? Az első változat még hagyján, hiszen az tulajdonképpen azt a bölcsességet hordozza magában, hogy valamely, számunkra idegen, esetünkben a román nyelvet megtanulni azért nem árt, mert hasznos. A második „biztatásra” azt szoktam volt válaszolni, hogy: én a magam kenyerét pusztítom.

De tulajdonképpen hol a hiba? Miért nem tudnak (jól) románul a romániai – főleg a székelyföldi – magyarok? S a magyar gyermekek – főleg a székelyföldiek – miért iszonyodnak a román óraktól? Talán azért, mert a román nyelv oktatása valahol alapjaiban elhibázott, mert tartalmát és eszközét tekintve is működésképtelen. Emlékszem, hogy amikor a kilencvenes évek elején nagyobbik fiamnak azt kellett (volna) megtanulnia másodikos elemistaként másnapra, hogy „Țara noastră este condusă de guvern, guvernul este format din miniștri.” Azt mondtam akkor a fiúnak: ezt a leckét szépen elfelejtjük, mehettek focizni. Mert arra most is kíváncsi volnék, hogy egy született román gyermek vajon tisztában van-e ezekkel a fogalmakkal, hogy: ország, kormány, miniszterek, államvezetés. Annak idején franciából is mindent megtanultunk: hogy a tábla fekete, hogy az ablakpárkányon álló cserepekben virágok virítanak, hogy Balzac főként éjszaka írta regényeit, hogy a Champs Elysée s a Louvre-múzeum. Csak azt nem tanította meg nekünk soha senki, hogy ha netán Párizsban leszállnánk a repülőről, vagy a vonatról, miként kérjünk eligazítást. Vagy egy pohár vizet. Ismereteim szerint a tananyagból a mi gyermekeink sem ezt tanulják. Ion Creangă meséitől Arghezi, Topârceanu vagy Eminescu versein át az érettségi vizsgák tételei között szereplő Rebreanu-regényekig a tanterv úgy tömi érthetetlen adathalmazokkal a gyermekek fejét, ahogy fájlokat gyömszőlőnk a számítógépbe. Egyedül az alapot: a számu(n) kra idegen nyelv ismeretét és használatát, a „vele való bírást” nem szolgálja sem a tananyag, sem úgy általában az azt kidolgozó és kötelezően előíró felfogás. Ezért (is) alakulnak ki félszek, görccsök, sőt ellenérzések, amelyeknek következménye a román érettségien menetrendszerűen megismétlődő tömeges bukás, s a vonatjegy vásárlásakor tapasztalható dadogás. Márpedig a fölöttébb hasznos román – és általában idegen – nyelvtanulás ott kezdődik, hogy megtanítom a gyermeket az illető nyelven köszönni. Majd egy pohár vizet kérni. Majd vonatjegyet vásárolni. Az utcán beszélt nyelvet használni. S így tovább. Mert csak úgy tudok házat építeni, ha annak már lerakott az alapja.

BENKŐ LEVENTE

Lászlóffy Aladár 1937–2009

Az utolsó hó éjszakáján

Az első nap a ceruzámra süt.
Szerencse, hogy mindenkit lát a fény:
egy égitest pont, mint egy betűt.
A biztos látás kozmikus erőny.

Nem számít messzi, jelentéktelen,
régecske volt és ócska egy dolog –,
késő hajnalon ébredez telem
s minden mi volt, a fejemben forog.

Jó gyermek voltam, kértem, itt ne hagyj!
És itt hagyott még gyermek-testem is.
Csoda, ha rendre kérdem: merre vagy? –
most elterül körém még, mint a hó,

s ki régen láthatatlan, messze ment,
annak nyoma is újra itt kering.
E halállá hosszannított jelent
kapták jutalmul gyermekkoraink.

(1994)

Életének 72. évében, hosszas betegség után, április 20-án Budapesten elhunyt Lászlóffy Aladár költő, író, műfordító és szerkesztő. A Kossuth-díjas irodalmár Tordán született, a kolozsvári Református Kollégiumban érettségizett, felsőfokú végzettségét a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemen szerezte, magyar szakosként (1954–1959). 1958-ban nem engedték államvizsgára, amelyet végül 1971-ben tett le. 1959-től 1961-ig munkanélküli volt, illetve szabadúszó értelmiségi. 1961-től az Állami Irodalmi Kiadónál dolgozott lektorként. 1961-től az Irodalmi Könyvkiadó szerkesztőségében dolgozott, 1962 és 1969 között a *Napsugár* című gyermeklap munkatársa, 1970-ben a Dacia könyvkiadót vezeti. 1982-től az *Utunk*, 1989-től pedig a *Helikon* szerkesztőségi tagja, a *Korunk* szerkesztőtanácsának tagja. Munkásságát számos díjjal jutalmazták, többek között a Romániai Írók Szövetsége Díjával (1972 és 1977), a Román Tudományos Akadémia Díjával (1974), József Attila-díjjal (1991). A Kossuth-díjat 1998-ban kapta meg, de kitüntették a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjével (1997) és a Románia Csillaga tiszti fokozatával is (2000). Több mint 30 kötete jelent meg, köztük regények, számos vers- és esszékötet, illetve a Kántor László fényképeivel illusztrált Házsongárd-monográfia.

Hivatalos

A román nyelv oktatása kisebbségek számára • Köttő József RMDSZ-képviselő 2009. április 27-i parlamenti interpellációjában felszólította a Tanügyminisztériumot, hogy módosítsa a 84/1995-ös Tanügyi Törvény XII. fejezete 120. cikkelyének 1. bekezdését a következők szerint: a román nyelvet ne csak az elemi osztályokban oktassák a nemzeti kisebbségek számára készült speciális tankönyvekből, hanem az általános iskolai és középiskolai osztályokban is, hogy a diákok elsajátíthassák a román nyelv társadalmi integrálódáshoz és a kommunikációhoz szükséges szintjét. A képviselő megjegyezte, hogy neves szakemberek dolgozták ki a vonatkozó tanterveket, amelyek a Tanügyminisztérium Főigazgatóságának a rendelkezésére állnak. A tantervek azonnali hatállyal érvénybe léptethetők.

Az erdélyi magyar tannyelvű egyházi középiskolák diákjainak vallásolimpiája Besztercén • Az erdélyi magyar tannyelvű egyházi középiskolák diákjainak vallásolimpiáját május 15. és 18. között rendezik meg Besztercén. Az idei verseny a tavalyi első, kézdivásárhelyi olimpiától abban is különbözik, hogy idén előre megadott témákat jeleníthetnek meg a diákok. A szereplő csapatok tagjait (legalább egy-egy római katolikus, református, illetve unitárius), valamint a jelenet témáját a helyszínen sorsolják ki. A 95 tanuló, 20 kísérő tanár és 20 bizottsági tag költségeit az Oktatási, Kutatási és Innovációs Minisztérium fedezi, a verseny szervezője a Kisebbségi Főosztály és a Beszterce-Naszód Megyei Tanfelügyelőség.

A második Kárpát-medencei magyar nyelv és irodalom tantárgyverseny döntője Nagyváradon • Május 18. és 22. között Nagyváradon szervezik meg a második Kárpát-medencei magyar nyelv és irodalom tantárgyverseny döntőjét, a házigazda ország két, a Kárpát-medencei országok pedig egy-egy csapattal vesznek részt.

Művelődésszervező szak indul Kolozsváron • Idén ősztől a kolozsvári BBTE Bölcsészettudományi Karán működő Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék új szakot indít: az 1990 óta működő néprajz szak mellett 3 éves

nappali képzés keretében művelődésszervező (vagy kulturális manager) szak is indul, amelyen a diákok a Kárpát-medence hagyományos népi kultúrájával kapcsolatos tudás elsajátítása mellett megtanulják a kulturális események szervezésének, a kulturális örökség megőrzésének, az önkormányzati munka kulturális vonatkozásainak, a civil szervezetek életének, a pályázásnak és kultúramenedzselésnek a csínját-bínját. A kolozsvári egyetem az egyetlen az országban, amely ezt a szakot működteti. A művelődésszervező szakon 10 államilag támogatott és 15 fizetési helyet hirdet meg. A művelődésszervező szak mellett működő néprajz szak is bővíti kínálatát: a 3 éves nappali képzés mellett immár távoktatás is folyik ezen a szakon. A néprajz szakon nappali képzésben 13 államilag támogatott és 10 fizetési helyre lehet jelentkezni, a távoktatási formában 30 helyre.

Két új szak: társadalommarketing és várostanulmányok • Két új magyar tannyelvű szak indul a 2009/2010-es tanévben a kolozsvári BBTE-n: a társadalommarketing és várostanulmányok szak a szociológia kar keretében működik majd. Horváth István és Csata Zsombor, a BBTE oktatói szerint mindkét szak hiánypótló és interdiszciplináris jellegű. A társadalommarketing szak, amelynek hallgatói közigazgatási, közgazdasági és társadalomismereti képzésben részesülnek, tanácsadói, szervezői, mediációs, közösségművelési, régiófejlesztési, pályázat-előkészítési tevékenységekre készíti fel a diákokat, valamint arra, hogy kidolgozzák például egy gyermeklétszám-csökkenéssel küzdő kistérség oktatási hálózatainak optimalizálását, vagy szakemberek bevonásával drogprevenciós programot szervezenek. A várostanulmányok szakon főleg közigazgatási és alkalmazott szociológiai ismeretek rendszerét szeretnék átadni a hallgatóknak. Ezen szakemberek elsődleges feladata városfejlesztési stratégiák kidolgozása lesz, például gettójellegű városrészek rehabilitációs programja vagy egykori ipartelepek hasznosítását célzó tervek elkészítése. A hároméves alapképzés végeztével a hallgatók mesteri képzés keretében mélyíthetik majd el ismereteiket. Mindkét szakon 15 állami finanszírozású és 25 tandíjas hely lesz.

Állami ösztöndíj tehetséges diákoknak • Az április 15-i kormányrendeletnek megfelelően minden megyében egy-egy városi ötödik osztályba gyűjtik össze a falusi iskolákból azokat a legjobb tanulókat (megyenként 25 diákot), akik nehéz anyagi körülmények között élnek. Havi 350 lejes ösztöndíjjal támogatja őket az állam.

Pályáz(z)atok

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

hátrányos helyzetű, tehetséges tanulók támogatására

Kik pályázhatnak?

Pályázhatnak olyan szülők, akiknek igazolhatóan kiváló képességű gyermeke a 2008–2009-es iskolai évben magyar nyelven tanult 7., 8., 9. vagy 10. osztályban, vagy magyar osztályba fog iratkozni a következő tanévtől, és teljesítik az alábbi feltételeket: 1. Falusi vagy szórványkörnyezetben élnek. Rendkívül tehetséges és ugyanakkor halmozottan hátrányos helyzetű tanuló szülei a lakóhelyi környezettől függetlenül is pályázhatnak.

2. A család anyagi helyzete nem teszi lehetővé a gyermek továbbtanulását. Csak olyanok pályázhatnak, akiknek a családjában az egy főre eső reális jövedelem nem haladja meg a nettó 400 RON-t. 3. A szülő vállalja, hogy támogatás esetén legalább érettségiig töle telhetően biztosítja gyermeke továbbtanulását magyar nyelven. 4. Csak olyan tanulók szülei pályázhatnak, akiknek gyermeke legalább 8,50-es általánost ért el az előző tanévben.

Határidő: 2009. július 31., du. 4 óra.

További információk

www.nyilasmisi.ro, e-mail: nyilas_misi@yahoo.com, tel: 0264-531153, fax: 0264-591582.

ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVKLUB

Olvasson velünk! Kérje katalógusunkat!

Tel.: 0265 314314; 0365 405134; Fax: 0265 314315; Email: rendeles@emk.ro

www.emk.ro

ISKOLÁK, KÖNYVTÁRAK RÉSZÉRE KEDVEZMÉNY!

www.bookline.ro

Könyv, DVD, CD, játék, drogéria, szoftver. Házhoz szállítás Erdélybe!

Megrendelési szelvény

Alulírott (név/intézmény), (utca), (szám, lakrész stb.) (település románul), (irányítószám), (megye) példányban megrendelem a *Magyar Közoktatás* című havilapot a 2009-es év március–decemberére. A lapok ellenértékét, lejt a (szám)/..... (dátum) számú kifizetési bizonylattal átutaltam az alábbi bankszámlaszámra.

Kiskereskedelmi ár (50 példány alatt): 2,50 lej/szám, 25 lej 2009 március–decemberére

Nagykereskedelmi ár (50 példány fölött): 2,00 lej/szám, 20 lej 2009 március–decemberére

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mailcímen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, Jud. Cluj.
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca

SAPIENTIA EMTE

Természettudományi és Művészeti Kar
Kolozsvár

FELVÉTELI 2009

Képzési kínálatunk

Környezetföldrajz szak

- 11 tandíjmentes és 14 költségtérítési hely
- Tandíj: 250 EUR/év

Fotóművészet, filmművészet, média szak

- 10 tandíjmentes és 10 költségtérítési hely
- Tandíj: 350 EUR/év

Nemzetközi kapcsolatok, európai tanulmányok szak

- 20 tandíjmentes és 20 költségtérítési hely
- Tandíj: 250 EUR/év

Jog szak

- felvételt csak a működési engedély megszerzése esetén tartunk
- 40 költségtérítési hely
- Tandíj: 500 EUR/év

Beiratkozás: 2009. július 10–19.

400112 Kolozsvár, Mátyás király u. 4. sz.

tel: +40 264 439 266

fax: +40 264 593 690

e-mail: office@kv.sapientia.ro

<http://kv.sapientia.ro>

A Fotó, Film, Média szakon április 16–17-én felvételi felkészítőt tartunk, részletek a tanszék honlapján: www.film.sapientia.ro

A havilapot postai úton vagy terjesztőinken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük az alábbi bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Korrektúra és olvasószerkesztés: Demeter Zsuzsa
Felelős kiadó: Lakatos András
Telefón: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60. 400489 Cluj-Napoca, Jud. Cluj

